

ADHD v triede

Praktický manuál pre učiteľov, pedagogických asistentov a školské tímy

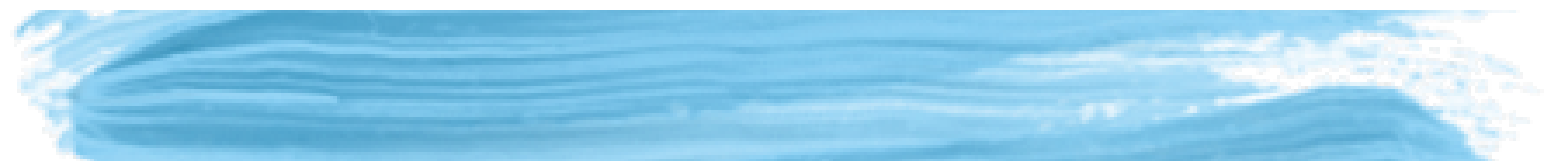
Konkrétne postupy, pracovné listy a checklisty na podporu
žiaka s ADHD v škole.

Inštitút profesijného rozvoja a praxe

Spracovala: Mgr. Božena Polakovičová, MBA

Odborné zameranie: pedagogika, špeciálna pedagogika, sociálna práca,
školský manažment, HR a rozvoj ľudí

© 2026 | ADHD v triede | Praktický manuál

OBSAH

Úvod.....	2
Modul 1: ADHD v školskom prostredí.....	6
Modul 2: Kritické momenty školského dňa.....	19
Modul 3: Triedne prostredie a usporiadanie pracovného miesta.....	39
Modul 4: Ako zadávať pokyny žiakovi s ADHD.....	61
Modul 5: Správanie, pravidlá a dôsledky.....	78
Modul 6: Písomky, diktáty a hodnotenie.....	106
Modul 7: Spolupráca s rodičom, pedagogickým asistentom a odborníkmi.....	134
Modul 8: Praktický plán podpory žiaka s ADHD v triede.....	162
Záver.....	182
Odborné upozornenie.....	183
Zdroje.....	184
Autorské práva a licencia.....	190

Ako pracovať s manuálom

Postup pri riešení konkrétnej situácie:

1. Vymedzte danú situáciu a špecifikujte pozorovateľné prejavy správania žiaka.
2. Identifikujte modul, ktorý sa danou oblasťou zaoberá.
3. Na základe pozorovaných prejavov sformulujte pracovnú hypotézu o možných súvislostiach a identifikujte faktory, ktoré môžu situáciu ovplyvňovať.
4. Vyberte vhodnú pedagogickú úpravu zodpovedajúcu predpokladanej bariére.
5. Určte zodpovedné osoby, časový rámec realizácie, spôsob zavedenia opatrenia a úlohu, ktorú má v procese zohrávať žiak.
6. Stanovte kritérium na posúdenie zmeny a po období uplatnenia posúďte účinok zvoleného postupu.

Sprievodca manuálom

Situácia alebo oblasť podpory	Modul	Prílohy
Porozumenie prejavom ADHD a ich dosahu na školské fungovanie žiaka.	1	Pracovný list č. 1 – Funkčný opis školskej situácie
Analýza kritických momentov pri výklade, prepisovaní, samostatnej práci, počas prestávky alebo pri domácej úlohe s cieľom určiť, kde sa pracovný postup zastaví.	2	Pracovný list č. 2 – Situačné faktory ovplyvňujúce priebeh činnosti Kontrolný zoznam č. 3 – Pripravenosť na hodinu Kontrolný zoznam č. 4 – Domáca úloha
Vplyv hluku, pohybu, miesta v triede, usporiadania lavice a organizácie pomôcok na sústredenie a plnenie úloh žiaka	3	Pracovný list č. 3 – Trieda, lavica a sedenie Kontrolný zoznam č. 5 – Sedenie a lavica Kontrolný zoznam č. 8 – Vizuálna štruktúra triedy Kontrolný zoznam č. 9 – Postup pri samostatnej práci Vizuálna kartička – Pravidlá počas práce Vizuálna kartička – Tiché miesto – 4 krokynávratu
Žiak nezachytí pokyn, neporozumie zadaniu, nevie určiť, čím začať, alebo sa stratí v dlhšej úlohe.	4	Pracovný list č. 4 – Úprava a overenie pokynu Kontrolný zoznam č. 7 – Krátky pokyn

Situácia alebo oblasť podpory	Modul	Prílohy
Žiak vykrikuje, porušuje pravidlá, dostáva sa do konfliktov, reaguje výbuchom alebo odmieta splniť zrozumiteľnú a zvládnuteľnú požiadavku.	5	Pracovný list č. 5 –Správanie, pravidlá a dôsledky Kontrolný zoznam č.6–Čo overiť pred poznámkou
Výsledok žiaka pri písomke, teste alebo diktáte nezodpovedá úrovni jeho vedomostí.	6	Pracovný list č. 6 – Písomky, diktáty ahodnotenie Kontrolný zoznam č. 1 – Pred písomkou Kontrolný zoznam č. 2 – Kontrola po diktáte
Nastavenie spolupráce s rodičom, pedagogickým asistentom, odbornými zamestnancami alebo zariadením poradenstva a prevencie.	7	Pracovný list č. 7 – Spolupráca školy, rodiča a odborníkov
Prepojenie zistení a zvolených postupov do adresného plánu podpory.	8	Pracovný list č. 8 – Plán podpory žiaka s ADHD Kontrolný zoznam č. 10– Stručné vyhodnotenie podpory po dohodnutom období

MODUL 2 - Kritické momenty školského dňa

2.5 Samostatná práca

Lokalizácia bariéry samostatnosti

Určite, v ktorej fáze činnosť viazne; rovnaký prejav môže mať odlišné príčiny.

Stagnácia a čakanie na dospelého môžu byť dôsledkom vytvorenej závislosti od priebežného usmerňovania. Ak pedagóg intervenuje pri každom zaváhaní, žiak stráca priestor na samostatné rozhodovanie, návrat k zadaniu či aplikáciu osvojených postupov. Takéto správanie preto nemožno vopred klasifikovať ako prejav pohodlnosti či nedostatku snahy.

Podpora samostatnej práce

Pedagóg posilňuje samostatnosť nasledovnými krokmi:

- ✓ definuje očakávaný výsledok,
- ✓ člení rozsiahle zadanie na logické úseky,
- ✓ spresní, podľa čoho žiak rozpozná, že úlohu dokončil,
- ✓ určí kontrolné body a spôsob, ako môže žiak požiadať o pomoc,
- ✓ pred poskytnutím pomoci ponechá žiakovi priestor na samostatné rozhodnutie,
- ✓ redukuje mieru pomoci úmerne k progresu žiaka.

1. stupeň ZŠ

„V prvých štyroch vetách zakrúžkuj podstatné mená. Následne porovnaj každú vetu so vzorom na tabuli. Vety, pri ktorých si nie si istý, označ otáznikom a pokračuj v činnosti.“

2. stupeň ZŠ

„Z odborného textu vyber tri pojmy. Ku každému sformuluj vysvetlenie vlastnými slovami a uveď jeden príklad. Pred odovzdaním skontroluj dodržanie troch kritérií na tabuli: tri pojmy, tri vysvetlenia, tri príklady.“

Účinok sa vyhodnocuje na základe rozsahu dokončenej práce, frekvencie dodatočných pedagogických intervencií, využitia stanovených kritérií a včasného odovzdania. Cieľom je dosiahnutie primeranej miery

5.8 Uznanie, ktoré pomenúva pokrok

Opisné uznanie výslovne pomenúva konkrétne správanie, zvolenú stratégiu alebo evidovaný progres. Žiakovi tým sprostredkúva spätnú väzbu o vplyvoch, ktoré viedli k danému výsledku, a zároveň ho usmerňuje v tom, čo môže v podobnej situácii opätovne uplatniť. Všeobecné hodnotenie zamerané na osobnostné charakteristiky takýto typ informácie neponúka.

Všeobecná pochvala typu „Si šikovný“ síce môže pôsobiť pozitívne, no žiakovi neobjasňuje podstatu jeho úspešného výkonu. Uznanie preto musí reflektovať pozorovaný postup, použitú metódu alebo posun, ktorý je pre vzdelávací proces podstatný.

Príklady:

„V texte si precízne oddelil tvrdenie od dôkazu, vďaka čomu tvoja odpoveď obsahuje obidve požiadavky.“

„Po každom riadku si vykonal kontrolu znamienok, čím si samostatne identifikoval chybu.“

„Vyčkal si na dokončenie prejavu spolužiaka a až následne si prezentoval svoj návrh.“

Uznanie nevyžaduje prehnané nadšenie. Jeho kľúčovou vlastnosťou je dôveryhodnosť, ktorá vychádza z autentického pozorovania pedagóga. Vyjadrenia typu „Konečne si sa začal správať normálne“ či „Keď chceš, tak to ide“ nie sú vhodné, pretože pochvalu kombinujú so skrytou kritikou. Rovnako je nutné eliminovať porovnanie medzi spolužiakmi.

Na prvom stupni je možné slovné ocenenie doplniť jednoduchým záznamom o pokroku. V prípade starších žiakov sa odporúča voliť formu nenápadnej poznámky v zadanej práci alebo realizovať krátky individuálny dialóg.

Žiak sa postupne učí verbálne vyjadrovať okolnosti, ktoré mu pomohli, napríklad: „Rozčlenil som si text na menšie úseky a po každom som skontroloval svoju odpoveď.“

Primárnym zámerom nie je vypestovanie závislosti od externej pochvaly, ale rozvíjanie kompetencie identifikovať a samostatne využívať efektívne stratégie.

8.2 Základné časti plánu podpory

Plán obsahuje iba údaje potrebné na realizáciu a vyhodnotenie podpory.

Oblasť	Čo sa zaznamená
Základný kontext	Ročník, obdobie, koordinátor, zapojené osoby a predmety
Prioritná situácia	Pozorovateľný opis bez hodnotenia osobnosti
Východiskový stav	Frekvencia, trvanie, rozsah výkonu alebo potrebná pomoc
Zdroje žiaka	Silné stránky, záujmy a už používané stratégie
Pohľad žiaka	Jeho skúsenosť, prijateľná forma podpory a vlastná úloha
Situačné faktory	Okolnosti spojené s priaznivejším alebo náročnejším priebehom
Pedagogický postup	Úprava prostredia, zadania, hodnotenia alebo reakcie dospelého
Rozdelenie zodpovednosti	Úlohy učiteľa, žiaka, asistenta, rodiča a koordinátora
Výsledok a vyhodnotenie	Ukazovateľ, spôsob záznamu, obdobie a termín vyhodnotenia

Podrobné vysvetlenie jednotlivých oblastí nasleduje v ďalších kapitolách.

Kontrolný zoznam 7

Krátky pokyn

Nadväzuje na modul 4.

Kontrolný zoznam podporuje prípravu stručného a zrozumiteľného pokynu pri zadávaní úlohy, začatí práce alebo zmene činnosti. Učiteľ najprv získa pozornosť žiaka, zadá jednu činnosť alebo krátky sled činností, poskytne čas na spracovanie a overí porozumenie.

Pre učiteľa

Pred zadáním pokynu skontrolujem:

- ☐ Pokyn je stručný.
- ☐ Obsahuje jednu činnosť alebo krátky, prehľadný sled činností.
- ☐ Žiak je pripravený pokyn zachytiť.
- ☐ Žiak dostane primeraný čas na spracovanie a reakciu.
- ☐ Úvodná činnosť je viditeľná, ukázaná alebo zapísaná.
- ☐ Jazyk pokynu presne označuje očakávanú činnosť.
- ☐ Hlas a tempo reči sú pokojné.
- ☐ Porozumenie overím tým, že žiak ukáže alebo povie, čím začne.
- ☐ Podľa dohody použijem rovnaký krátky signál.
- ☐ Začatie práce overím v dohodnutom čase.

Príklady stručných pokynov

- „Otvor zošit.“
- „Začni príkladom číslo 1.“
- „Podčiarkni slovesá.“
- „Pozri na tabuľu.“
- „Napíš jednu vetu.“
- „Prečítaj zadanie číslo 1.“
- „Zakrúžkuj správnu odpoveď.“
- „Odlož veci, ktoré teraz nepotrebuješ.“

Poznámka:

Pokyn má označiť činnosť, ktorú žiak vykoná teraz. Vizuálna opora, označená úvodná činnosť a overenie porozumenia znižujú nároky na pracovnú pamäť. Ďalší podnet sa vyberá podľa toho, či žiak pokyn zachytil, porozumel mu a dostal čas na reakciu.